

Polyák Gábor – Szőke Gergely

Médiaszabályozás Svájcban

Budapest, 2007. február, 7. szám

ISSN 1788-134X

ISBN 978-963-420-898-3

Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet

Budapest, 1021 Hűvösvölgyi út 95.

Felelős Kiadó: Nahimi Péter igazgató

Borítóterv: Czakó Zsolt

Nyomdai munkák

Műegyetemi Kiadó

Felelős vezető: Wintermantel Zsolt

www.kiado.bme.hu

Tartalomjegyzék

1. Alkotmányos alapok.....	4
2. A svájci médiaszabályozás felülvizsgálata.....	5
3. A törvény hatálya.....	6
4. Szabályozhatóságok.....	6
5. Piacra lépés.....	7
5.1. Koncesszióval rendelkező szolgáltatók.....	7
5.1.1. Koncesszió műsorszolgáltatási megbízással, díjrészesedéssel.....	7
5.1.2. Koncesszió műsorszolgáltatási megbízással, díjrészesedés nélkül.....	8
5.2. A koncesszió megszerzésének szabályozása.....	9
5.3. A műsorterjesztési kapacitásokhoz való hozzáférés.....	11
5.3.1. Földfelszíni műsorszórási kapacitások.....	11
5.3.2. Kábeles kapacitások.....	12
5.3.3. A műsorszolgáltatás „előkészítése” - további műszaki és adminisztratív szolgáltatások.....	13
5.4. A médiakoncentráció korlátozása.....	14
6. A közszolgálati műsorszolgáltatás.....	15
6.1. A szabályozási környezet áttekintése.....	15
6.2. A közszolgálati megbízás.....	15
6.3. A koncesszióra vonatkozó szabályok.....	16
6.4. Koncesszióba nem foglalt tevékenységek.....	16
6.5. Az SRG műsorainak terjesztése.....	17
6.6. Szervezeti felépítés.....	17
6.6.1. Alapelvek.....	17
6.6.2. Szervezetrendszer.....	17
6.7. Finanszírozás.....	18
6.7.1. A műsorvételi díj.....	18
6.7.2. Reklámszabályok.....	18
6.7.3. A pénzeszközök felhasználása és felügyelete.....	18
6.8. Értékelés.....	19
7. Egyes tartalomszabályozási kérdések.....	19
8. Médiafelügyeleti jogkörök.....	20

1. Alkotmányos alapok

A svájci alkotmány (*Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft*) alapjogi katalógusa külön cikkben rögzíti a véleményszabadságot és a médiaszabadságot. A 16. cikk biztosítja a vélemény- és információszabadságot (*ist gewährleistet*). Ez alapján mindenkinek joga van arra, hogy a véleményét szabadon alakítsa, és azt korlátozás nélkül kinyilvánítsa és terjessze. Mindenkinek joga van továbbá arra, hogy az információkhoz szabadon hozzáférjen, azokat a nyilvánosan elérhető forrásokból megszerezze (*aus allgemein zugänglichen Quellen zu beschaffen*), illetve terjessze.

Az alkotmány 17. cikke a nyomtatott sajtó, a rádió, a televízió, valamint a programkínálatok (*Darbietungen*) és tájékoztatás nyilvános távközlési terjesztésének minden formája szabadságát biztosítja. A rendelkezés tehát nyitott a technikai fejlődéssel létrejövő új médiumok felé, és egyúttal meghatározza azokat az ismérveket, amelyek alapján a médiaszabályozás mindenkor hatálya kijelölhető. Az elektronikus média központi ismérve ezek szerint a – német alkotmányjogban is alkalmazott – programkínálat (*Darbietung*) és tájékoztatás. Mindazok a médiumok, amelyek programkínálatot és tájékoztatást tesznek elérhetővé, a médiaszabadság alkotmányos védelmét élvezik.

A médiaszabadsággal kapcsolatban kifejezetten rendelkezik az alkotmány a cenzúra tilalmáról, valamint – figyelemre méltó új elemeként – a szerkesztőségi/újságírói titoktartás (*Redaktionsgeheimnis*) biztosításáról.

Az alkotmány 93. cikke a rádiózás és televíziózás szabályozásával kapcsolatban – viszonylag részletes – alapvető alkotmányos követelményeket határoz meg, és rendezi a hatásköri kérdéseket. Az alkotmány szerint a rádió és a televízió hozzájárul az oktatáshoz és a kulturális kibontakozáshoz, a szabad véleménynyilvánításhoz és a szórakoztatáshoz. Figyelembe veszi az ország sajátosságait és a kantonok igényeit. Az eseményeket szakszerűen (*sachgerecht*) mutatja be, és a nézetek sokszínűségét arányosan kifejezésre juttatja. E tartalmi rendelkezések egyúttal a törvényi szintű szabályozás kereteit is meghatározzák, és az alkotmányban rögzítenek egy sajátos „média-képet”, amely egyértelműen a média társadalmi szerepéből, funkcionális jellegéből indul ki. Ezekre az alkotmányos követelményekre a svájci médiaszabályozás rendszeresen visszautal, a médiatörvényben mint „műsorszolgáltatási megbízatás” (*Leistungsauftrag*) jelennek meg. E megbízatás nem az állam vagy az egyes médiumok felé irányul, és nem is a közszolgálatosság tartalmi meghatározásaként szolgál. Alkotmányos célkitűzésként sokkal inkább a médiarendszer egészétől elvárt teljesítményként kerül meghatározásra. „A jogalkotó számára azt a kötelezettséget jelenti, hogy megteremtse azokat a feltételeket, amelyek az egyes műsorszolgáltatók együttműködésében vagy versengésében a kívánt összteljesítményt eléréséhez szükségesek.”¹ A svájci megközelítés tehát jelentős hasonlóságot mutat a német alkotmányjogi megközelítéssel.

A szabályozást befolyásoló további követelményként rögzíti az alkotmány, hogy biztosítani kell a rádió és televízió függetlenségét, valamint a műsorszervezés autonómiáját. A rádiózás és televíziózás kereteinek kialakításában figyelembe kell venni más médiumok, különösen a nyomtatott sajtó helyzetét és feladatait. Maga az alkotmány írja elő továbbá, hogy a műsorról

¹ Vernehmlassung der Schweizerischen Radio- und Fernsehgesellschaft SRG SSR idée suisse zum Entwurf vom 20. Dezember 2000 zur Revision des Radio- und Fernsehgesetzes, http://www.srgssrideesuisse.ch/fileadmin/pdfs/rtvg_vernehm_allg_de.pdf 10.

kapcsolatos panaszok egy független szerv (*unabhängige Beschwerdeinstanz*) elé terjeszthetők.

A rádiózással és televíziózással, valamint a programkínálatok és tájékoztatás nyilvános távközlési terjesztésének minden formájával kapcsolatos jogalkotási hatásköröket az alkotmány a szövetségi államhoz rendeli.

2. A svájci médiaszabályozás felülvizsgálata

A svájci parlament 2006. március 24-én fogadta el a rádiózásról és televíziózásról szóló új szövetségi törvényt, ami a hatálybalépésével – várhatóan 2007. első negyedévében – az 1991-ben elfogadott médiatörvényt váltja fel (*Bundesgesetz über Radio und Fernsehen*, RTVG). Az új szabályozás alapkonceptiója, hogy a közszolgáltatóság számára a közszolgálati műsorszolgáltatón (SRG SSR idée suisse, ld. a közszolgáltatásról szóló fejezetben) keresztül továbbra is erős pozíciókat biztosítson, ugyanakkor a kereskedelmi műsorszolgáltatásra vonatkozóan számos szabályozási területen enyhébb szabályokat állapítson meg. Kialakítja továbbá a törvény a helyi-regionális műsorszolgáltatás támogatásának rendszerét. A törvény fő célja egy sajátos svájci műsorszolgáltatási kínálat kialakítása, amely minden nyelvi régió számára egyenértékű szolgáltatást biztosít, és versenyezni képes a szomszédos országokból érkező műsorszolgáltatásokkal. A törvénynek a műsorterjesztéssel foglalkozó része kifejezetten a digitalizáció feltételeihez igazodik.

Míg a korábbi szabályozás a műsorszolgáltatást minden esetben koncesszióhoz kötötte, az új törvény a koncesszióköteles műsorszolgáltatások körének korlátozásával jelentősen előmozdítja a médiapiaci liberalizációt, úgy azonban, hogy a szolgáltatások egy részénél fenntartja a médiapolitikai célok megvalósításának lehetőségét. A nem koncesszióköteles műsorszolgáltatásokra is vonatkoznak a törvényben foglalt általános kötelezettségek, mint például a filmtámogatásokhoz való hozzájárulás, valamint a hallás- és látássérültek részére nyújtandó szolgáltatások kötelezettsége (Art. 7.). A sokszínű tájékoztatás kötelezettsége ugyanakkor kizárólag a koncesszióval rendelkező szolgáltatókat terheli (Art. 4.).

Szintén a kereskedelmi televíziózás fejlődését szolgálja a reklámkorlátok enyhítése. A korábbi szabályozással ellentétben a jövőben – az országos televíziók kivételével – megengedett lesz a kis alkoholtartalmú italok reklámozása, és enyhülnek a műsorszám megszakításával közzétett reklámra vonatkozó rendelkezések. A törvény felhatalmazást tartalmaz az olyan reklámtípusok szabályozására, amelyek a szerkesztői és reklámtartalmak elválasztását veszélyeztetik [Art. 9 (1)].

A digitalizáció és a konvergencia elsősorban a műsorterjesztés szabályozását érinti. A jövőben a műsorterjesztést teljes egészében a távközlési jog, illetve a távközlési törvény szabályozza. Az új médiatörvény biztosítja ugyanakkor, hogy rádiózás és televíziózás céljára megfelelő mennyiségű frekvencia álljon rendelkezésre. A koncesszióval rendelkező műsorszolgáltatások hozzáférést a műsorszórási és kábeles kapacitásokhoz külön előírások garantálják; a kábeles kapacitásokhoz az alkotmányos műsorszolgáltatási megbízatás teljesítésében jelentős szerepet vállaló más műsorszolgáltatások is garantált hozzáférést kaphatnak. A kábelhálózat üzemeltetése a korábbiaktól eltérően nincs külön koncesszióhoz kötve.

A tanulmány a svájci médiaszabályozást az új törvény alapján mutatja be. A törvénynek egyelőre nem készültek el a végrehajtási rendeletei. A jelenleg hatályos törvényt egy, a Bundesrat által elfogadott rendelet egészíti ki (*Radio- und Fernsehverordnung*, RTVV), amely a koncessziós eljárással, a műsorvételi díjak elosztásával, a reklámmal és szponzorálással, a hatósági közlemények műsorszolgáltatásbeli közzétételével, az exkluzív

közvetítési jogokkal, a filmtámogatással, a műsorterjesztéssel, a műsorvételi díj meghatározásával, valamint a felügyelettel kapcsolatos részletes szabályokat tartalmazza. Az új törvény számos olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek jelenleg a rendeletben találhatók.

3. A törvény hatálya

A törvény tárgyi hatályának meghatározása a konvergencia feltételeihez történő igazodást tükrözi. A törvény a rádiós és televíziós műsorszolgáltatások összeállítására, előkészítésére, terjesztésére és fogadására terjed ki. Műsorszolgáltatás (*Programm*) alatt a törvény műsorszámok (*Sendung*) sorozatát érti, amelyeket folyamatosan, kötött időben nyújtanak, távközlési úton továbbítanak, és nyilvános vételre szánnak (Art. 2 a). A technológia-semleges meghatározás az interneten vagy bármely hírközlő hálózaton terjesztett műsorokra is egyértelműen kiterjeszti a törvény tárgyi hatályát.

A műsorszám a műsorszolgáltatás formálisan és tartalmilag zárt egysége (Art. 2 c). A nyilvánosságnak szánt távközlési jeltovábbítás a törvény szerint a műsorterjesztés (Art. 2 g). Távközlési jeltovábbítás az információk elektromos, mágneses, optikai vagy más elektromágneses küldése és fogadása, vezetéken vagy rádiótávközlési úton (Art. 2 f).

A törvény a svájci műsorszolgáltatásokra terjed ki, azaz azokra, amelyek az Európa Tanács Határok nélküli televíziózásról szóló egyezménye alapján Svájc joghatósága alatt állnak (Art. 2 f).

A műsorszolgáltató az a természetes vagy jogi személy, aki/amely a műsorszámok megalkotásáért vagy műsorszolgáltatássá szerkesztéséért viseli a felelősséget (Art. 2 d). Ez a meghatározás a televíziós irányelvben használt műsorszolgáltató-fogalomhoz képest szélesebb tartalmú, mivel nem csak a műsorszerkesztési tevékenységre, hanem a műsorgyártóra is kiterjed, akik így maguk is a törvény előírásainak címzettjei.

A törvény hatálya nevesítetten kiterjed a műsorszolgáltatás „előkészítésére” (*Aufbereitung*). Ez a törvény szerint a műsorok átvitelhez, csomagoláshoz, kódoláshoz vagy értékesítéséhez, illetve a vevőkészüléken történő kiválasztásukhoz szükséges szolgáltatások vagy technikai eljárások üzemeltetése (Art. 2 j). A jogalkotó tehát mindazokat az eszközöket és szolgáltatásokat e fogalom alá vonta, amelyek a műsornak a közönséghez való eljuttatásához szükségesek, a műsorterjesztéstől a műsorcsomag-összeállításon át a digitális middleware szolgáltatásokig. Ezzel egyúttal abban a kérdésben is állást foglalt, hogy e szolgáltatások és eszközök médiajogi szabályozást igényelnek-e.

4. Szabályozhatóságok

A médiával kapcsolatos felügyeleti, szabályozóhatósági jogkörök több szerv között oszlanak meg. Egyedi ügyekben – pl. koncesszió kiadása – is fontos döntéshozatali jogkörei vannak a Környezetvédelmi, Közlekedési, Energetikai és Kommunikációs Szövetségi Minisztériumnak (*Eidgenössisches Departement für Umwelt, Verkehr, Energie und Kommunikation*, a továbbiakban Departement).² A Szövetségi Kommunikációs Bizottság (*Eidgenössische Kommunikationskommission*, ComCom) a távközlés területén működő szabályozóhatóság, amely többek között a frekvenciahasználati koncessziók kiadásáról gondoskodik.

A BAKOM für Kommunikation (BAKOM) a Departement része, előkészítő és végrehajtási feladatokat lát el mind a Departement, mind a ComCom számára. Feladatait a távközlési

² A Departement a svájci közigazgatási rendszerben a hazai minisztériumnak felel meg, vezetői egyúttal a Bundesrat, mint a legfelsőbb közigazgatási szerv (kormány) tagjai. A Departement további hivatalokra (*Amt*) tagolódik, amelyek az egyes közigazgatási területek tényleges működtetéséért felelősek.

törvény és a médiatörvény, illetve ezek végrehajtási rendeletei határozzák meg. Szervezetileg távközlési, rádiózási és televíziózási, felügyeleti és rádióengedéllyel kapcsolatos, valamint frekvenciagazdálkodási feladatokat ellátó részekre tagolódnak. A BAKOM a hatályos szabályozás alapján a médiával kapcsolatban a jogi, pénzügyi és frekvenciagazdálkodási kérdések elsődleges szakértői apparátusa, megvizsgálja a Departement vagy a Bundesrat elé terjesztett koncessziókérelmeket, elosztja a műsorvételi díjakat, felügyeli a reklám-előírások betartását, továbbá gondoskodik róla, hogy a jogi szabályozás lépést tartson a technikai fejlődéssel.³

5. Piacra lépés

A törvény a műsorszolgáltatási tevékenység megkezdése feltételeként a BAKOM-hoz való előzetes bejelentés vagy – külön szabályozott esetekben – koncesszió megszerzését írja elő. Koncesszióra csak kivételesen van szükség a műsorszolgáltatáshoz, és az minden esetben többletjogosultsággal és többletkötelezettséggel is jár a szolgáltató számára. Koncesszióra egyrészt abban az esetben van szükség, ha a műsorszolgáltató részesedik a műsorvételi díjakból, másrészt akkor, ha földfelszíni – analóg vagy digitális – műsorszórási kapacitásokhoz akar hozzáférni. A koncesszióval rendelkező szolgáltatók kötelesek részt venni a média alkotmányos feladatainak, a műsorszolgáltatási megbízatásnak a teljesítésében. A hatályos rádiós és televíziós rendelet szerint a koncesszió időtartama rendszerint 10 év. A rendelet lehetővé teszi legfeljebb 1 év időtartamú „ideiglenes” koncesszió kiadását is, új technológiák kipróbálásához pedig legfeljebb 3 éves koncesszió kibocsátását (RTVV Art. 4.).

Az a szolgáltató, amely sem a műsorvételi díjakból nem igényel részesedést, sem garantált földfelszíni kapacitást nem igényel, koncesszió nélkül, egyszerű bejelentés alapján nyújthatja a szolgáltatást. E szolgáltatók a műsorszolgáltatásért nem fizetnek külön díjat.

5.1. Koncesszióval rendelkező szolgáltatók

5.1.1. Koncesszió műsorszolgáltatási megbízatással, díjrészesedéssel

A koncessziók e típusát olyan *helyi, regionális műsorszolgáltatások* nyújtói szerezhetik meg; vételkörzetenként egy koncesszió kiosztására kerül sor, és az adott koncesszió alapján kizárólag az adott területen nyújtható a szolgáltatás⁴ [Art. 38. (1), (3), (5)]. A koncesszió megszerzésének feltétele, hogy a műsorszolgáltatás figyelembe veszi egy, *kielégítő finanszírozási forrásokkal nem rendelkező* terület helyi vagy regionális sajátosságait, különösen a politikai, gazdasági és társadalmi összefüggésekről való átfogó tájékoztatás útján, illetve az ellátási terület kulturális életének kibontakoztatásához való hozzájárulással, vagy az agglomerációkban *kiegészítő, nem nyereségérdekelte rádióműsorokkal* hozzájárul az alkotmányos műsorszolgáltatási megbízatás teljesítéséhez [Art. 38. (1)].

E koncesszió a műsorszolgáltató feljogosítja egyrészt az adott területen a műsorterjesztési kapacitásokhoz való hozzáférésre, másrészt a műsorvételi díjakból való részesedésre. A koncesszió meghatározza az ellátási területet és műsorterjesztés módját, a műsortartalmi követelményeket és az ezek teljesítéséhez szükséges működési és szervezeti követelményeket, valamint a műsorszolgáltató által teljesítendő további kötelezettségeket [Art. 38. (2), (4), Art. 41 (1)]. A Bundesrat arra kötelezheti különösen a szolgáltatókat, hogy fogadjanak el küldetésnyilatkozatot (*Leitbild*) és szerkesztőségi statútumot [Art. 41 (1)]. A jogalkotó tehát tág mozgásteret hagy az e műsorszolgáltatásokkal kapcsolatos követelmények kialakításában;

³ <http://www.bakom.ch/org/organisation/00537/00984/index.html?lang=de>

⁴ Ez alól a Bundesrat kivételt határozhat meg.

e műsorszolgáltatások a közszolgálati műsorszolgáltatáson kívül a legfontosabb elemei a médiapolitikai célok megvalósításának.

A törvény rendelkezik azoknak a vételkörzeteknek a meghatározásáról, amelyekben díjrészesedést biztosító koncesszió kiosztására sor kerül (Art. 39.). E körzeteket, valamint azokban a műsorterjesztés módját a Bundesrat a Szövetségi Kommunikációs Bizottsággal folytatott konzultáció alapján határozza meg.

Részletesen szabályozza továbbá a törvény a műsorvételi díjakból való részesedés mértékét és módját (Art. 40.). Általános szabályként úgy rendelkezik, hogy az érintett rádiós műsorszolgáltatók a rádióvételi díjak összesen 4%-át, a televíziók a televíziós vételi díjak összesen szintén 4%-át kapják. A részletesebb elosztási szabályokat a Bundesrat a vételi díjak nagyságának meghatározása során határozza meg, az egyes műsorszolgáltatók részesedését pedig meghatározott időre a Departement rögzíti.

A korábbi szabályozás minden kereskedelmi műsorszolgáltató részére biztosította a műsorvételi díjakból való részesedést, azonban lényegesen kisebb arányban. Az új szabályozás célja, hogy a források hatékonyabb felhasználását biztosítsa, ezért a támogatást kifejezetten közérdekű feladat ellátáshoz köti, és a televíziózás területén például legfeljebb 10-12 szolgáltatóra terjeszti ki a támogatási lehetőséget.⁵

A műsorszolgáltatók a finanszírozási eszközöket kötelesek gazdaságosan és rendeltetésszerűen felhasználni. E szolgáltatók nyereséget nem oszthatnak fel, a díjrészesedéssel végzett műsorszolgáltatást minden más gazdasági tevékenységtől elkülönülten kötelesek könyvelni. Ha a műsorszolgáltató olyan vállalkozást irányít, amely a műsorszolgáltatással kapcsolatos tevékenységet végez, akkor a műsorszolgáltató köteles gondoskodni arról, hogy e tevékenységek más tevékenységektől elkülönülten kerüljenek könyvelésre. A más szolgáltatókkal való együttműködés sem veszélyeztetheti a műsorszolgáltatási megbízatás ellátását és a műsorszolgáltatás függetlenségét [Art. 41 (2)-(3)].

A pénzügyi eszközök felhasználását a BAKOM ellenőrzi, és a gazdaságosság és rendeltetésszerűség követelményeinek megszegése esetén a díjrészesedést csökkenti vagy visszaköveteli; az ellenőrzés nem terjed ki a célszerűség vizsgálatára [Art. 41 (4)].

5.1.2. Koncesszió műsorszolgáltatási megbízatással, díjrészesedés nélkül

Földfelszíni műsorszórással terjesztett műsorszolgáltatást más szolgáltatók is a Departement-től kapott koncesszió alapján nyújthatnak. Ilyen koncesszió akkor adható ki, ha a műsorszolgáltatás figyelembe veszi az adott terület helyi vagy regionális sajátosságait, különösen a politikai, gazdasági és társadalmi összefüggésekről való átfogó tájékoztatás útján, illetve az ellátási terület kulturális életének kibontakoztatásához való hozzájárulással, továbbá valamely nyelvi régióban az alkotmányos műsorszolgáltatási megbízatás teljesítéséhez való különösen jelentős hozzájárulással [Art. 43. (1)].

A koncesszió egyrészről a műsorszórási kapacitásokhoz való hozzáférést biztosítja, kijelölve a hozzáférés „terjedelmét” (*Umfang des Zugangs zur Verbreitung*), másrészt a műsorszolgáltatási megbízatás meghatározásával műsorszerkezeti, műsortartalmi követelményeket állapít meg. A Departement a műsorszolgáltatási megbízatás teljesítésének és a független műsorszolgáltatás biztosítása érdekében további követelményeket határozhat meg [Art. 43. (2)]. E műsorszolgáltatásokkal kapcsolatban is fenntartja tehát a jogalkotó azt a

⁵ <http://www.bakom.ch/dokumentation/gesetzgebung/00512/01031/01404/index.html?lang=de>

lehetőséget, hogy működésüket a Departement a médiapolitikai célok megvalósításának megfelelően alakítsa.

5.2. A koncesszió megszerzésének szabályozása

A koncesszió megszerzésének általános feltételeként határozza meg a törvény (Art. 44), hogy a pályázó

- abban a helyzetben legyen, hogy a műsorszolgáltatási megbízatást teljesíteni tudja,
- valószínűsítse, hogy a szükséges beruházásokat és az üzemeltetést finanszírozni tudja,
- a tulajdonosi szerkezetet és a *finanszírozási forrásokat* a hatóság részére bemutassa,
- garantálja, hogy a szolgáltató a munkajogi előírásokat, a munkakörülményekre vonatkozó követelményeket, az alkalmazandó jogi előírásokat, és különösen a koncesszióval összefüggő kötelezettségeket megtartja,
- a szerkesztői tevékenységet (*redaktionelle Tätigkeiten*) a gazdasági tevékenységtől különválassa,
- svájci állampolgár vagy svájci székhellyel rendelkező jogi személy legyen,
- ne veszélyeztesse a vélemények és a tartalomkínálat sokszínűségét.

A törvény a svájci műsorszolgáltatás nyújtására való jogosultságot szigorúan svájci állampolgársághoz vagy honossághoz köti, és kifejezetten rögzíti, hogy ellenkező nemzetközi kötelezettség és viszonyosság hiányában a többségi külföldi tulajdonban lévő jogi személy, az a jogi személy, amelyben külföldi tulajdonos érdekeltséggel rendelkezik, valamint a nem svájci állampolgár pályázata elutasítható. Ilyen megkülönböztetést az Európai Közösség tagállamai egymás között nem alkalmazhatnak.

A koncessziókat a Departement osztja ki (Art. 45). A koncesszió kiosztása rendszerint (*in der Regel*) nyilvános pályázati kiírás alapján történik; a pályázatot a BAKOM írja ki. A törvény szerint az érintettek meghallgatása nem kötelező, hanem csak lehetőség.

Több pályázó esetén előnyt élvez az a pályázó, amely leginkább abban a helyzetben van, hogy a műsorszolgáltatási megbízatást teljesítse. Ha a Departement e szempont alapján több pályázatot messzemenően egyenértékűnek talál, akkor azt a pályázót részesíti előnyben, amelyik a vélemények és a tartalom sokszínűségéhez nagyobb mértékben járul hozzá. Ezzel a törvény a német megoldáshoz hasonló széles mozgásteret biztosít a Departement részére, és kifejezetten is a sokszínűséget teszi a piacra lépés legfőbb értékelési szempontjává.

A törvény felhatalmazást ad a Bundesrat részére, hogy a rövidebb időtartamú koncessziók kiosztását külön eljárást határozzon meg.

A koncesszióval rendelkező szolgáltatók évente díjat fizetnek a koncesszió után, amelynek mértéke – a Bundesrat éves meghatározásával pontosítva – a reklám- és szponzorálási bevételek legfeljebb 1 %-a. A díjakból származó bevételeket a törvény szerint elsősorban a rádiózással és televíziózással kapcsolatos kutatások finanszírozására és az archiválás finanszírozására, másodsorban az új technológiák támogatására kell felhasználni (Art. 22.).

A műsorszolgáltatási koncesszió határozott időtartamra szól, aminek pontos tartamát a törvény nem határozza meg. A Departement mozgásterét e kérdésben mindössze az az előírás korlátozza, hogy a hasonló koncessziókat rendszerint ugyanolyan időtartamra kell kiosztani [Art. 46 (1)]. A koncesszió az időtartam lejárta előtt lemondással vagy visszavonással szűnhet

meg [Art. 46 (2)]. A Departement a koncessziót korlátozhatja, felfüggesztheti vagy visszavonhatja (Art. 50), ha

- a műsorszolgáltató azt hiányos vagy valótlan adatok alapján szerezte,
- a műsorszolgáltató a törvényt vagy a végrehajtási rendelkezéseket súlyosan (*in schwerwiegender Weise*) megsérti,
- a műsorszolgáltató a műsorszolgáltatási megbízással kapcsolatos intézkedések (ld. alább) ellenére tartósan megsérti a koncesszióban foglalt kötelezettségeit,
- a műsorszolgáltató a koncessziót jogellenes célra használja,
- az ország érdekei a korlátozást, felfüggesztést vagy visszavonást szükségessé teszik.
- A koncesszió visszavonására kerül sor továbbá akkor, ha a kiosztását megalapozó feltételek érvényüket veszítik.

A korlátozással, felfüggesztéssel vagy visszavonással kapcsolatban e feltételek alapján a Departement széles mozgástérrel rendelkezik. A törvény ezzel lehetővé teszi például a változó műszaki feltételekhez való igazodást. Abban az esetben viszont, ha olyan feltétel változása miatt kerül sor a visszavonásra, amelyért az állam felelősséggel tartozik, vagy a visszavonás vagy felfüggesztés az ország érdekeire hivatkozással történik, a műsorszolgáltató kártalanításra tarthat igényt.

A műsorszolgáltatási megbízással teljesítésének kikényszerítésével kapcsolatban a törvény úgy rendelkezik, hogy annak teljesítését a *BAKOM* – akár külső szakértők bevonásával – felülvizsgálja, és ha jelentős hiányosságokat állapít meg, akkor intézkedéseket tesz. Egyetlen intézkedésként a törvény a műsorvételi díjból való részesedés maximum felére csökkentését határozza meg, illetve az előzőek szerint a megbízással tartós nem teljesítése megalapozza a koncesszió korlátozását, felfüggesztését vagy visszavonását.

A koncesszió átruházását a törvény lehetővé teszi, azzal azonban, hogy az átruházást a Departement részére előzetesen be kell jelenteni, és arra csak a Departement engedélyével kerülhet sor (Art. 48). Az engedélyezés során a Departement azt vizsgálja, hogy a koncesszió megadásának előfeltételei az átruházás után is teljesülnek-e. A törvény figyelembe veszi azt is, hogy a műsorszolgáltató tulajdonosi szerkezetének jelentős módosulásával a koncesszió jogosultjának formális megváltozása nélkül is sor kerülhet átruházásra. Ennek megfelelően az ún. „gazdasági átruházás” (*wirtschaftlicher Übergang*) is engedélyhez kötött; „gazdasági átruházás” alatt a törvény a műsorszolgáltatásra jogosult vállalkozás tőkéje vagy szavazati jogai több mint 20%-ának átruházását érti.

Rendelkezik a törvény a koncesszió módosításának lehetőségéről is (Art. 49). A koncesszió egyes előírásait a Departement akkor módosíthatja, ha a tényleges vagy jogi körülmények megváltoztak, és a koncesszió módosítására a nyomós közérdek védelme érdekében van szükség. A Departement e jogköre a szankcionáláshoz hasonlóan igen széles mozgásteret biztosít. Ha a módosítás a műsorszolgáltató jogait lényegesen szűkíti, akkor őt kártalanítani kell. Nincs helye azonban kártalanításnak, ha a módosítás az ország fontos érdekeinek védelmét vagy a nemzetközi kötelezettségek változásához való igazodást szolgálja.

A földfelszíni terjesztésű műsorok koncesszióját rendszerint a megfelelő rádiókoncesszió pályázati kiírása előtt kell kiosztani [Art. 45 (3)].

5.3. A műsorterjesztési kapacitásokhoz való hozzáférés

Svájcban a háztartások 81%-a kábeles, 10%-a műholdas, 9%-a földfelszíni terjesztéssel fér hozzá a műsorszolgáltatásokhoz.⁶

5.3.1. Földfelszíni műsorszórási kapacitások

A törvény szerint a műsor terjesztését – a hírközlési jogi előírásoknak megfelelően – végezheti maga a műsorszolgáltató, vagy megbízás alapján más hírközlési szolgáltató [Art. 51 (1)]. A műsorterjesztés szabályozásának alapelve, hogy a terjesztési szolgáltatásokat esélyegyenlőségen alapuló, ésszerű és megkülönböztetés-mentes feltételek szerint kell nyújtani [Art. 51 (2)]. Ez a szabályozás a sokszínűség érvényesülésének megfelelő garanciája az infrastruktúra szabályozásával kapcsolatban. A svájci szabályozás e kérdésben eltér az Európai Unió hírközlési irányelveiben foglaltaktól.

A műsorszolgáltatási koncesszió korlátozása, felfüggesztése, visszavonása mellett a törvény külön rendelkezik a műsorterjesztés korlátozásáról vagy megtiltásáról. A *BAKOM* e jogával akkor élhet, ha a műsorszolgáltatás

- nemzetközi távközlési jogi előírásokat sért,
- a műsorszerkesztésre, reklámra vagy szponzorálásra vonatkozó nemzetközi jogi előírásokat tartósan és súlyosan sérti,
- nyújtását a felügyeleti szerv megtiltotta.

Földfelszíni műsorterjesztési kapacitásokhoz a törvény szerint hozzáférési jogosultsággal rendelkeznek a közszolgálati műsorszolgáltatások, valamint azok a műsorszolgáltatások, amelyek műsorszolgáltatási megbízatást tartalmazó koncesszióval rendelkeznek (Art. 53). A Szövetségi Kommunikációs Bizottság köteles biztosítani, hogy az alkotmányos műsorszolgáltatási megbízatás teljesítéséhez elegendő frekvencia álljon rendelkezésre, különösen arra tekintettel, hogy a hozzáférési jogosultsággal rendelkező szolgáltatók a meghatározott ellátási területükön földfelszíni műsorszórással terjeszthetők legyenek (Art. 54). A Bizottság határozza meg a műsorszórásra rendelkezésre álló frekvenciák ellátási területét, valamint a műsorszórással terjesztendő rádiós és televíziós műsorszolgáltatások számát vagy azt az átviteli kapacitást, amelyet a műsorterjesztéshez le kell foglalni.

Az a vállalkozás, amely hozzáférési jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltatások részére meghatározott frekvenciák használatának engedélyével rendelkezik, köteles a műsort megfelelő minőségben (*in ausreichender Qualität*), a koncesszióban és a rádióengedélyben foglaltak szerint továbbítani (Art. 55). Mivel a törvény nem tartalmaz külön rendelkezéseket a multiplex üzemeltetőre vonatkozóan, a műsorszórási kötelezettség egyúttal a digitális földfelszíni műsorszórás gyenge multiplex modelljének választását is jelenti. A műsorszórásért a hozzáférési jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltató költségáramos, a Bundesrat által meghatározott költségelemeket figyelembe vevő díjazást – a törvény sajátos megfogalmazásában kártalanítást – fizet. A műsorszórási kötelezettséget a *Bundesrat* kiterjesztheti azokra a szolgáltatásokra, amelyek a hozzáférési jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltatáshoz kapcsolódnak. Ezzel a törvény biztosítja, hogy a műsorszolgáltató a kapcsolódó szolgáltatások – a hazai fogalmak szerint kiegészítő – szolgáltatások kialakításában megfelelő mozgástérrel rendelkezzen. A műsorszóró és a műsorszolgáltató közötti viták bíróságon kívüli elintézéséhez a törvény létrehozott egy vitarendezési eljárást,

⁶ <http://www.digitalesfernsehen.ch/>

amelyben a *BAKOM* hoz kötelező erejű döntést, egyéb bizonyíték hiányában belföldi és külföldi példák figyelembe vételével (Art. 56).

A műsorterjesztési költségek támogatásának két esetét szabályozza a törvény. Egyrészt lehetővé teszi egy rádiós műsorszolgáltató támogatását abból a célból, hogy az biztosítsa egy hegyi régió földfelszíni műsorszórással történő ellátását (Art. 57). Másrészt támogatási lehetőséget biztosít a műsorszóró hálózat létesítése során új technológiák bevezetéséhez, amennyiben az adott ellátási területen a szükséges finanszírozási lehetőségek nem állnak rendelkezésre (Art. 58). A támogatások tehát részben a hátrányosabb helyzetű régiók fejlesztését, részben pedig az új műszaki lehetőségek elterjesztését segítik.

5.3.2. Kábeles kapacitások

A svájci szabályozás a kábeles kapacitásokkal szemben hasonló terjedelmű elosztási kötelezettséget állapít meg, mint a földfelszíni műsorszórást végzőkkel szemben: a kábelüzemeltető köteles elosztani a közszolgálati műsorszolgáltatásokat, valamint a műsorszolgáltatási megbízatást tartalmazó koncesszióval rendelkező műsorszolgáltatók műsorszolgáltatásait (Art. 59). E szolgáltatásokon kívül a *Bundesrat* meghatározhat olyan külföldi műsorszolgáltatásokat, oktatási, kulturális vagy véleményformáló jelentőségük miatt szintén az elosztási kötelezettség (*must carry*) körébe tartoznak. A *must carry* körbe tartozó műsorszolgáltatások elosztását megfelelő minőségben és ingyenesen kell végezni, az érintett műsorszolgáltatások számát azonban a *Bundesrat* a kábelszolgáltatók technikai lehetőségeire figyelemmel rögzíti. Ha pedig e kötelezettség túlzott gazdasági megterhelést jelent a kötelezetteknek, akkor a műsorszolgáltatótól kártalanítást követelhet [Art. 59 (5)]. Az érintett műsorszolgáltatásokkal kapcsolatban a *Bundesrat* azt is előírhatja, hogy azok a csatornakiosztás során előnyben részesüljenek (Art. 62).

A *must carry* kötelezettje elsősorban az a hírközlési szolgáltató, amelyik az adott ellátási területen műsorszolgáltatásokat oszt el, és e hírközlési szolgáltatásával a legtöbb háztartást éri el. Több hírközlési szolgáltatóra ugyanabban a vételkörzetben csak akkor róható ki elosztási kötelezettség, ha ez szükséges annak biztosításához, hogy valamely műsorszolgáltatás mindenki részére hozzáférhető legyen (*von der Allgemeinheit empfangen werden kann*) [Art. 59 (4)]. A vezetékess *must carry* kötelezettségek is kiterjeszthetők a műsorszolgáltatáshoz kapcsolódó egyéb szolgáltatásokra [Art. 59 (6)].

A törvény további sajátos elosztási kötelezettségről is rendelkezik (Art. 60). A *BAKOM* a műsorszolgáltató kérelmére – az érintett műsorszolgáltatások számának a *Bundesrat* által megállapított felső határáig – meghatározott időtartamra és ellátási területre vonatkozó elosztási kötelezettséget állapíthat meg a hírközlési szolgáltatóval szemben. Ehhez egyrészt annak a feltételnek kell teljesülnie, hogy a műsorszolgáltatás kiemelkedő mértékben (*in besonderem Mass*) járul hozzá az alkotmányi követelmények (*verfassungsrechtlicher Auftrag*) megvalósításához, másrészt az elosztási kötelezettség a rendelkezésre álló kapacitások és a gazdasági teljesítőképesség figyelembe vételével nem okozhat aránytalanul nagy megterhelést a hírközlési szolgáltatóknak. A műsorszolgáltatás hozzáférési jogosultsága a megállapított időtartam lejárta előtt is megvonható, ha a műsorszolgáltatás a jogosultság alapjául szolgáló feltételeket már nem teljesíti.

A *must carry* kötelezettség hatálya alá nem eső műsorszolgáltatások esetében a kábelszolgáltató a műsor elosztásáról maga dönt, a rendelkezésére álló kapacitások alapján (Art. 61). A műsorelosztás ellenértékének meghatározásában a törvény szerint többek között az adott műsorszolgáltatás elosztásából származó gazdasági haszon is figyelembe vehető.

5.3.3. A műsorszolgáltatás „előkészítése” - további műszaki és adminisztratív szolgáltatások

A törvény külön fejezetben rendelkezik a műsorterjesztéshez kapcsolódó technikai és adminisztratív szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel. A közösségi joghoz hasonlóan a svájci előírások is a diszkriminációmentes hozzáférést, az interoperabilitást, végső soron a vertikális integrációból eredő veszélyek elkerülését szolgálják.

A törvény koncepciója szerint e szolgáltatásokat hírközlési szolgáltatók végzik. A törvény szerint a műsorszolgáltató csak akkor jogosult saját eszközöket üzemeltetni a műsor előkészítéséhez, ha a műsorterjesztést végző hírközlési szolgáltató eszközei nem felelnek meg a technika állásának (Art. 63.). A műsorszolgáltatás előkészítése tehát az infrastruktúra szabályozásának körébe tartozó kérdésként jelenik meg, és az infrastruktúra-szolgáltató ezzel kapcsolatos mozgástere, illetve az infrastruktúra egysége csak kivételese korlátozható.

Az érintett szolgáltatókkal szemben a törvény a közösségi jogban meghatározott kötelezettségekhez hasonló előírásokat tartalmaz. A technikai és adminisztratív szolgáltatásokhoz – a műsorszolgáltatás előkészítéséhez (*Aufbereitung*) – való hozzáférést esélyegyenlőségen, arányosságon és diszkriminációmentes alapon alapuló feltételek szerint kell biztosítani (Art. 63.). A szolgáltatók kötelesek azon harmadik felek számára, akik jogos érdeküket igazolták, minden olyan tájékoztatást megadni és dokumentumot rendelkezésre bocsátani, amelyek ismerete a hozzáférés megvalósításához szükséges [Art. 63 (3)]. Ha a vélemények sokszínűségének biztosításához szükséges, a BAKOM az érintettek meghallgatása után a technikai és adminisztratív szolgáltatásokkal kapcsolatban – a piacon már elérhető megoldásokat figyelembe véve, illetve megfelelő átmeneti időt biztosítva – nyílt szabványú interfészek alkalmazását írhatja elő, vagy a technikai megvalósításra vonatkozó egyéb kötelezettséget róhat ki (Art. 64).

A törvény egy sajátos árukapcsolást tiltó szabályozást is bevezet: előírja, hogy a programcsomagokat értékesítő, valamint a technikai és adminisztratív eszközöket és szolgáltatásokat nyújtó szolgáltató köteles biztosítani annak a technikai feltételeit, hogy harmadik felek arányos ár ellenében az érintett műsorszolgáltatásokat egyesével – azaz nem csak csomagban – terjeszteni tudják, illetve a technikai és adminisztratív eszközöket és szolgáltatásokat egyesével igénybe vehessék (Art. 65). Ez a rendelkezés sajátos koncentráció-korlátozásnak tekinthető, és a sokszínűség megvalósulását azzal szolgálja, hogy megakadályozza az érintett szolgáltatók piaci helyzetével való visszaélést.

Az EPG-vel kapcsolatos külön rendelkezésként előírja, hogy az a szolgáltató, amely a műsorok kiválasztását irányító felhasználói felületet (*übergeordnete Benutzeroberfläche*) tesz elérhetővé, a technika állásának megfelelően köteles a hozzáférési jogosultsággal rendelkező műsorszolgáltatásokat egyetlen felhasználói lépéssel elérhetővé tenni [Art. 63 (2)].

Kiegészítő általános szabályként a törvény úgy rendelkezik, hogy valamely konkrét tényállásra nincs jogi előírás, akkor a BAKOM a vélemények és a tartalom sokszínűségének biztosításához szükséges döntést hoz [Art. 63 (5)].

A digitális televíziózásra és rádiózásra vonatkozó külön előírást, különösen az erős multiplex modellre jellemző multiplex-szolgáltatási jogosultságot érintő szabályozást egyébként nem tartalmaz. A médiatörvény egésze egységesen alkalmazandó mind az analóg, mind a digitális környezetre. A földfelszíni digitális átállás Svájcban egyébként 2006. májusában indult, a közszolgálati műsorszolgáltatásokkal, valamint francia és olasz nyelvű regionális

szolgáltatásokkal.⁷ Egyes tartományokban már ebben az évben le is állt az analóg sugárzás, 2008. őszén pedig a tervek szerint Svájc egész területén megtörténik a teljes digitális átállítás. 2008-tól a közszolgálati televízió megkezdte a HDTV-tesztadásokat, 2012-től kizárólag HDTV műsrot tervez szolgáltatni. 2006-ban a kábelhálózatok digitalizálása is megkezdődött.

5.4. A médiakoncentráció korlátozása

A médiakoncentráció korlátozásában a svájci médiatörvény két szabályozási megoldást alkalmaz. A koncesszióköteles szolgáltatásokra vonatkozóan fenntartja a műsorszolgáltatások számának szigorú korlátozását, más műsorszolgáltatások esetében azonban ennél sokkal rugalmasabb, az általános versenyjoghhoz közelítő szabályozást alakít ki.

A koncesszióköteles szolgáltatásokkal kapcsolatban a törvény úgy rendelkezik, hogy egy műsorszolgáltató, valamint az a vállalkozás, amelyhez a műsorszolgáltató tartozik, egyidejűleg legfeljebb két televíziós és – tehát akár a televíziós szolgáltatások mellett – két rádiós koncessziót szerezhet [Art. 44 (3)].

A nem koncesszióköteles körben fenntartja ugyan a törvény a szektor-specifikus szabályozást, de még a közönségarány meghatározásával sem rögzíti a piaci részesedésnek a sokszínűséget veszélyeztető mértékét. A törvény a vélemények és a tartalomkínálat sokszínűségének veszélyeztetése esetére intézkedéseket helyez kilátásba (Art. 76-77.). A vélemények és a kínálat sokszínűségének veszélyeztetése akkor áll fenn,

- ha egy műsorszolgáltató egy releváns piacon gazdasági erőfölényével (*beherrschende Stellung*) visszaél, illetve
- ha egy műsorszolgáltató vagy a rádió- és televízió-piacon tevékenykedő más vállalkozás egy vagy több szomszédos piacon (*medienrelevante Märkte*) gazdasági erőfölényével visszaél.

A törvény gazdasági erőfölény értékelésével kapcsolatban kifejezetten az általános versenyjogra hivatkozik. A piaci helyzetről a Departement a versenybizottsággal (*Wettbewerbskommission*) való konzultáció alapján dönt.

A koncentrációkontroll nem csak a műsorszolgáltatókra és az abban érdekelt vállalkozásokra, hanem a médiapiac más szereplőire is kiterjed.

E szabályozási modell közvetlen kapcsolatot feltételez a vállalkozás piaci helyzete és véleménybefolyásoló képessége között. A svájci törvénytervezet eredetileg már a gazdasági erőfölény fennállásakor vélelmezte a sokszínűség sérelmét. A végleges szöveg azonban a sokszínűség sérelmét csak abban az esetben vélelmezi, ha a vállalkozás a gazdasági erőfölényével visszaél. Lényeges különbség a két megoldás között, hogy az eredeti szöveg bármilyen visszaélésnek még csak a veszélyét jelentő gazdasági erőfölény esetén, azaz előzetes (*ex-ante*) jelleggel tette lehetővé a beavatkozást, míg az újabb szöveg csak utólag, a visszaélés megtörténte után (*ex-post*) teszi lehetővé a beavatkozást. Az utólagos beavatkozás tisztán versenyjogi szemléletet tükröz. Az első szövegváltozat az általános versenyjogi beavatkozási küszöbnél alacsonyabban határozta meg a médiajogi beavatkozás lehetőségét, utóbbi esetben azonban a médiajogi beavatkozási küszöb egybeesik a versenyjogival. Az *ex-post* szabályozás szakít azzal a koncepcióval, hogy a médiában végbemenő koncentráció az általános versenyszabályozásnál szigorúbb feltételek mentén korlátozandó. Mivel a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés egyébként is tilos, ezért e szabályozás lényegében médiajogi eszközökkel egészíti ki a versenyjogi szankciókat, amennyiben a piaci helyzet médiajogi

⁷ Az aktuális lefedettség térképet ld. <http://www.digitalesfernsehen.ch/downloads/Versorgungskarte/J10.pdf>

szempontból releváns következményekkel jár.

A sokszínűség veszélyeztetése estén a törvényben meghatározott intézkedések megtételére kerülhet sor. A Departement – rendszerint a versenybizottság szakvéleményének elkészülését követő 3 hónapon belül – követelheti a műsorszolgáltatótól vagy az érintett vállalkozástól, hogy

- garantálja a sokszínűséget, különösen⁸ olyan intézkedésekkel, mint a harmadik fél részére biztosított műsoridő vagy az együttműködés más piaci szereplőkkel,
- tegyen intézkedéseket a „konzern-újságírás” elkerülésére, például szerkesztőségi statútum (Redaktionsstatut) elfogadásával, vagy
- az előző intézkedések nyilvánvaló hatástalansága esetén módosítsa a vállalkozói (tulajdonosi) és szervezeti struktúráját.

A szabályozás célja, hogy a lehető legenyhébb eszközökkel biztosítsa a sokszínűség érvényesülését, de végső soron akár a tulajdonosi szerkezetbe is beavatkozást biztosítson a Departement részére. Az intézkedések kialakításánál a törvény alapján mind a Departement, mind a műsorszolgáltató megfelelő mozgástérrel rendelkezik.

6. A közszolgálati műsorszolgáltatás

6.1. A szabályozási környezet áttekintése

Svájci Rádió és Televíziótársaságra (Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft, a továbbiakban SRG) vonatkozó szabályozás az új svájci médiatörvényben (Bundesgesetz über Radio und Fernsehen) elsősorban a második fejezetben található, de néhány szabály – például a reklámokra vonatkozó szabályok, a műsorvételi díj szabályai más fejezetekben kaptak helyet.

6.2. A közszolgálati megbízás

Az RTGV alapelvei szinten kimondja, hogy az SRG közérdekű tevékenységet lát el (erbringt einen Dienst für die Allgemeinheit) és (anyagi) haszonszerzésre nem törekszik (Art. 23.).

Az SRG alkotmányos megbízást teljesít a rádiózás és televíziózás területén, így különösen

- a) ellátja a teljes népességet tartalmilag széleskörű rádió és televízióműsorról mindhárom hivatalos nyelven,
- b) előmozdítja az országrészek, nyelvi közösségek és társadalmi csoportok közötti megértést és kohéziót és figyelembe veszi az ország sajátosságait és a kantonok igényeit;
- c) támogatja a külföldi svájciak és Svájc közötti szoros kapcsolatot.

A rétoromán nyelvterület számára az SRG legalább egy rádiócsatornát működtet, egyébként pedig a Bundesrat fekteti le azokat az elveket, amelyek alapján e nyelv régió rádió- és televíziószükségeit figyelembe kell venni.

Szintén a Bundesrat fekteti le az értelmi fogyatékos személyek illetve süketek szükségleteire vonatkozó alapelveket [Art. 24. (1)-(3)].

Emellett a törvény rögzíti, hogy a Svájci Rádió- és Televíziótársaságnak hozzá kell járulnia

⁸ Tehát a szolgáltató a törvényben felsoroltaktól eltérő intézkedéseket is tehet.

- a) A közönség szabad véleményformálásához, átfogó, széles körű, sokszínű és tárgyyszerű tájékoztatással, különösen a politikai, gazdasági és társadalmi összefüggésekkel kapcsolatban;
- b) kulturális kibontakozáshoz és a svájci kultúra előmozdításához - különös tekintettel a svájci irodalomra valamint a svájci zenére és filmalkotásokra – svájci készítésű műsorok, illetve az SRG saját készítésű műsorainak bemutatásával;
- c) a közönség képzéséhez, rendszeres, oktatási jellegű műsorokkal;
- d) a szórakozáshoz; [Art. 24. (4)].

A törvény az SRG számára nem engedélyezi regionális műsorszolgáltatást sugárzását, de a SRG rádióadóin – a Departement engedélyével, korlátozott mértékben – lehetséges regionális műsorablakok – sugárzása.

6.3. A koncesszióra vonatkozó szabályok

Az RTVG rögzíti, hogy a Bundesrat az SRG számára koncessziót ad ki. A koncesszió meghatározza különösen a rádió- és televízió-műsorszolgáltatás mennyiségét és jellegét, illetve az olyan nyilvános kínálat (pl. online tartalmak) mértékét, ami a megbízatás teljesítéséhez nyelvi-regionális, nemzeti vagy nemzetközi szinten szükséges és a műsorvételi díjból finanszírozott, valamint a törvényben meghatározott, a svájci irodalomra, zene- és filmalkotásokra vonatkozó követelmények részleteit. A koncesszió erre vonatkozóan minimum-arányokat is előírhat.

Az SRG egyes programokat más műsorszolgáltatóval közösen is kínálhat. Az együttműködést szerződésben kell szabályozni. A szerződéshez a Környezetvédelmi, Közlekedési, Energetikai és Kommunikációs Szövetségi Minisztérium (Departement) hozzájárulására van szükség.

A törvény – bizonyos garanciák mellett – lehetőséget ad a koncesszió egyoldalú megváltoztatására is. A Departement a koncesszió egyes rendelkezéseit a lejárta előtt módosíthatja, ha a tényleges vagy a jogi körülmények változnak, és a szerződés módosítása jelentős érdekek védelméhez szükséges. Az SRG ilyen esetben megfelelő kártalanításra tarthat igényt.

A Koncesszió felfüggesztésére is van lehetőség, a Departement a SRG koncesszióját korlátozhatja vagy részlegesen felfüggesztheti a felügyeleti hatóság 89 szakaszban meghatározott kérvénye alapján,⁹ illetve akkor, ha az SRG a törvényben foglalt számviteli és pénzügyi kötelezettségeit ismételtelen vagy súlyosan megszegi (Art. 25.).

6.4. Koncesszióba nem foglalt tevékenységek

A Svájci Rádió- és Televíziótársaságnak lehetősége van a koncesszióban nem szereplő tevékenységre is, amennyiben azonban az ilyen tevékenység más svájci médiavállalat magatartását és feladatait akadályozhatja, az ilyen tevékenységet annak megkezdése előtt a Bundesamt-nak be kell jelenteni.

Ha az ilyen tevékenység más médiavállalatok megbízatásának teljesítését vagy a gazdasági fejlődését jelentős mértékben korlátozza, akkor a Departement kötelezettségeket fogalmazhat meg az üzleti tevékenységgel, a finanszírozással és a számviteli- és szervezeti szétválasztással kapcsolatban, vagy a tevékenységet teljesen meg is tilthatja (Art. 29.).

Ez a szabály tehát biztosítja a lehetőséget az SRG-nek a koncesszióban nem szereplő tevékenységek folytatására is, de igyekszik megakadályozni azt, hogy ez más (kereskedelmi)

⁹ Részletes ld. a Médiajogi szankciók c. fejezetet

műsorszolgáltatók üzleti érdekeit komolyan veszélyeztesse, azaz a koncesszió kívüli tevékenységi körben az SRG csak korlátozott mértékben lehet versenytársa más médiavállalatoknak.

6.5. Az SRG műsorainak terjesztése

A törvény kimondja, hogy az SRG rádió- és televízióműsorát legalább az érintett nyelvi régióban földfelszíni műsorszórással kell terjeszteni, és az SRG legalább egy rádió- és televízió-csatornája egész Svájc területén német, francia és olasz nyelven is terjesztésre kerül. Biztosítani kell azonban, hogy más műsorszolgáltatók is mindegyik terjesztési módon kapacitáshoz jussanak. A műsorszolgáltatás vételkörzetének és a terjesztési módjának meghatározása a Bundesrat feladata (Art. 30.).

6.6. Szervezeti felépítés

6.6.1. Alapelvek

Az RTVG a SRG szervezeti felépítésével kapcsolatban alapelvi jellegű, funkcionális és strukturális követelményeket támaszt, és kimondja, hogy az SRG szervezetrendszerét úgy kell kialakítani, hogy

- a) az SRG autonómiája, és az államtól és egyes társadalmi, gazdasági és politikai csoportoktól való függetlensége garantálva legyen,
- b) biztosított legyen a gazdaságos pénzügyi vezetés, és az műsorveteli díjak (Empfangsgebühren) céljainak megfelelő felhasználása,
- c) az egyes nyelvi régiók igényeit figyelembe lehessen venni,
- d) a közönség (Publikum) a szervezetben képviselve legyen,
- e) a szerkesztőségi tevékenység a pénzügyi tevékenységtől el legyen választva,
- f) a részvénytársaságokra vonatkozó joganyag elveinek megfelelően a szervezetrendszert irányítani felügyelni és ellenőrizni lehessen (Art. 31.).

6.6.2. Szervezetrendszer

Az SRG szervezeti felépítését a törvény részleteiben nem szabályozza, arra – az RTVG-ben foglalt különös szabályoktól eltekintve – a részvénytársaságok szervezetére vonatkozó jogszabályok irányadók.

Az RTVG az igazgatótanáccsal kapcsolatban megállapít néhány speciális rendelkezést. Az összetételével kapcsolatban úgy rendelkezik, hogy az igazgatótanács tagjainak egynegyedét a Bundesrat jelölheti ki. Emellett rögzíti, hogy az igazgatótanács tagjai nem adhat a folyamatban lévő műsorüggyel kapcsolatos egyedi utasítást, útmutatást.

Az igazgatótanács tagjainak függetlenségét egyrészt néhány összeférhetetlenségi szabály biztosítja, másrészt a RTVG kimondja, hogy utasításhoz nincsenek kötve (Art. 32., Art. 33.).

A SRG szervezeti felépítésének érdekes eleme a belső ombudsman. A SRG-nél saját, független ombudsman működik, aki – többek között – a törvény 4 és 5 szakaszába foglalt műsorszerkezeti követelmények megsértésével kapcsolatos beadványokkal foglalkozik.¹⁰ (Art. 91.)

¹⁰ Részletes ld. a Médiajogi szankciók c. fejezetet

E néhány speciális szabálytól eltekintve tehát az SRG szervezeti felépítésére a részvénytársaságokra vonatkozó szabályok irányadóak.

6.7. Finanszírozás

Az SRG finanszírozása elsősorban a műsorvételi díjakból (Empfangsgebühren) történik. További bevételi források is nyitva állnak számára, ha e törvény, rendelet, koncesszió vagy a vonatkozó nemzetközi jog nem korlátozza (Art. 34.).

6.7.1. A műsorvételi díj

A műsorvételi díj alapvető, de részben keretjellegű szabályait az RTVG 68-71 szakaszai állapítják meg. A törvény deklarálja, hogy aki rádió- vagy televízióműsor vételére alkalmas készülékkel rendelkezik, köteles műsorvételi díjat fizetni. A készülék számától függetlenül egy háztartásnak vagy irodának egyszer kell a díjat megfizetnie.

A Bundesrat további részletes szabályokat – ideértve egyes csoportok díjfizetés alóli mentességre vonatkozó rendelkezéseket is – dolgozhat ki, a műsorvételi díjakkal kapcsolatos feladatok ellátására pedig egy hivatalt állíthat fel (Gebührenerhebungsstelle). Szintén a Bundesrat hatáskörébe utalja a törvény a műsorvételi díj tényleges mértékének megállapítását, meghatároz azonban néhány szempontot, amelyeket a díj megállapítása során figyelembe kell venni (Art. 68. – Art. 71.).

6.7.2. Reklámszabályok

Az SRG számára a másik bevételi forrás a reklámbevétel lehet. A SRG számára a törvény szigorúbb reklámkorlátokat állít fel, mint a kereskedelmi műsorszolgáltatók esetén, ami összhangban van azzal a törekvéssel, hogy a SRG finanszírozását nagyrészt a műsorvételi díjakból kell megoldani.

Az SRG rádió-műsorszolgáltatás keretében reklámot nem tehet közzé. Az önreklám tekintetében a Bundesrat ez alól kivételt tehet. Egyébként reklám közzététele lehetséges, kivéve az alkoholtartalmú italok reklámját. Ilyen területen tevékenykedő vállalkozástól támogatás elfogadni szintén tilos.

A reklámszabályok tekintetében a törvény felhatalmazást ad a Bundesratnak arra, hogy a reklám és szponzorálás tekintetében további, jelentős mértékű korlátozásokat vezessen be (Art. 14.).

6.7.3. A pénzeszközök felhasználása és felügyelete

Az SRG a pénzügyi gazdálkodását a legjobb gyakorlat ismert alapelvei szerint köteles vezetni, és a forrásait – a társaság gazdálkodásának hosszú távú fenntarthatóságát is szem előtt tartva – takarékosan és rendeltetésszerűen kötelesek felhasználni. Az SRG a neki járó műsorvételi díjat kizárólag a költségeik fedezésére használhatja.

Az SRG pénzügyi felügyeletét a Departement látja el. Ennek érdekében az SRG igazgatótanácsa évente a Departement elé terjeszti az SRG költségvetését és zárszámadását, de a Departement további tájékoztatást kérhet, illetve – nem megfelelő tájékoztatás vagy pénzügyi szabálytalanság alapos gyanúja esetén – helyszíni vizsgálatot is tarthat (Art. 36).

6.8. Értékelés

A szabályok értékelése kapcsán elmondható, hogy az új svájci médiatörvény továbbra is biztosítja a közszolgálati műsorszolgáltató létét, megőrzi, megerősíti annak pozícióját.¹¹

Emellett – összhangban a törvény egészével – a korábbinál részletesebb szabályok ellenére a RTVG szabályai sokszor alapvető szintűek és keretjellegűek; egyes szervezetek – különösen a Bundesrat-nak – további, lényeges kérdésekben van szabályozási hatásköre.

7. Egyes tartalomszabályozási kérdések

A törvény tartalomszabályozási követelményei nagyrészt összhangban vannak az európai televíziós irányelv előírásaival. Alapvetően írja elő a törvény az alapvető jogok, különösen az emberi méltóság tiszteletben tartását; nem lehetnek diszkriminatívak, nem erősíthetik a rasszizmust, nem veszélyeztethetik a közérkölcset, és nem uszítanak erőszakra [Art. 4 (1)]. A tájékoztatási tartalmú szerkesztői tartalmaknak (*Redaktionelle Sendungen mit Informationsgehalt*) a tényeket és eseményeket tényszerűen/szakszerűen (*sachgerecht*) kell bemutatniuk, annak érdekében, hogy a közönség tagjai kialakíthassák egyéni véleményüket. E rendelkezés egyértelműen utal a média alkotmányos feladataira, és megfelel mind a német, mind a magyar alapjogi megközelítésnek. A vélemények és kommentárok e minőségét fel kell tüntetni [Art. 4 (2)]. A műsorok nem veszélyeztethetik a külső és belső biztonságot, az alkotmányos rendet és a nemzetközi kötelezettségek ellátását [Art. 4 (3)].

A törvény a *sokszínűség és kiegyensúlyozottság* követelményét csak a koncesszióval rendelkező szolgáltatásokra terjeszti ki. E szolgáltatások a szerkesztői tartalmi összességében – azaz egy műsorszolgáltatáson, de nem egy műsorszámon belül – kötelesek az események és nézetek sokszínűségét arányosan kifejezésre juttatni [Art. 4 (4)]. A törvény lehetőséget teremt a külső pluralizmus szerinti sokszínűség-modell megvalósítására is: amennyiben az adott vételkörzetben – a hatóság mérlegelése szerint – megfelelően sok műsorszolgáltatás érhető el, akkor a hatóság egyes szolgáltatókat a koncesszióban mentesíthet a sokszínű tájékoztatás követelménye alól. E szabályozási modell a médiahatóság mérlegelési lehetőségének szélesítésével lehetővé teszi, hogy a sokszínűségi követelmények a tájékoztatás tényleges helyzetéhez igazodjanak.

A *műsorszolgáltatás függetlenségének* sajátos garanciájaként a törvény rögzíti, hogy a szolgáltatók nincsenek egyetlen hatóság utasításához sem kötve. A témaválasztásról, a tartalmi kialakításról és a műsorok bemutatásáról a szolgáltatók maguk döntenek, és ezért felelősséget viselnek. Senki nem követelheti meghatározott tartalmak (*Darbietungen*) és információk bemutatását – ez egyúttal a kiegyensúlyozottság határát is jelenti (Art. 6).

A *gyermekvédelemről* a törvény mindössze annyit mond, hogy a szolgáltatók a műsoridő megválasztásával vagy egyéb intézkedésekkel gondoskodnak arról, hogy a gyermekek a testi, szellemi, erkölcsi fejlődésüket veszélyeztető tartalmakkal ne találkozzanak (Art. 5).

A svájci törvény is tartalmazza az európai műsorkvóta-szabályozást, azzal azonban, hogy a svájci és egyéb európai művek a műsoridő lényeges részét – nem pedig nagyobb részét – teszik ki. (Art. 7). A műsorszolgáltatók a műsorok méltányos részét (*angemessener Anteil*) kötelesek a hallás- és látássérültek számára is megfelelő módon bemutatni. A törvény sem az európai műsorokra, sem a hallás- és látássérülteknek megfelelő műsorokra vonatkozóan nem határoz meg számszerű arányokat, ezzel is a hatóságok mozgásterét bővíti.

¹¹ <http://www.bakom.ch/dokumentation/gesetzgebung/00512/01031/01404/index.html?lang=en>

A törvény kötelezi a műsorszolgáltatókat a meghatározott rendőrségi és kormányzati közlemények közzétételére (Art. 8).

8. Médiafelügyeleti jogkörök

A médiatörvény a BAKOM-ra ruhazza a törvény, a végrehajtási jogszabályok, az egyes műsorszolgáltatási koncessziók és a kapcsolódó nemzetközi egyezmények betartásának általános felügyeleti jogkörét. Nem terjed ki ez a jogkör a szerkesztőségi tartalmakkal (*Inhalt redaktioneller Sendungen*) kapcsolatos panaszok kivizsgálására, amire – az alkotmánnyal összhangban – külön „panaszbizottságot” (*Beschwerdeinstanz*) hoz létre a törvény. [Art. 86 (1)] Alapelvként zárja ki a törvény annak a lehetőségét, hogy a műsorok előállítására és előkészítésére vonatkozóan, illetve tisztán célszerűségi szempontok alapján felügyeleti intézkedések alkalmazására kerüljön sor [Art. 86 (2)]. Ez lényegében a cenzúra tilalmának része, és biztosítja, hogy a hatóság a műsört érintő tartalmi kérdésekbe közvetlenül ne avatkozzon bele. A panaszbizottság kizárólag egyedi panaszok alapján jár el, hivatalból nem hozhat intézkedéseket [Art. 86 (5)].

A felügyeleti jogkörök gyakorlása – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – az általános közigazgatási eljárási szabályok alapján történik, azaz a jogalkotó nem hozott létre különleges jogállású szerveket [Art. 86 (3)]. Jogorvoslat is az általános szabályok szerint vehető igénybe (Art. 99.), ami a korábbi szabályozástól eltérően egyúttal azt is jelenti, hogy a koncesszió megadásának megtagadása esetén is lehetőség van bírósági felülvizsgálatra. A törvény előírja a szabályozóhatóságok nyilvános működését, ami különösen a hatósági és büntetőjogi határozatok nyilvánosságra hozatalát jelenti (Art. 87.).

A hatóság jogsértés esetén a felelős természetes vagy jogi személytől követelheti a jogsértés megszüntetését és a jogsértés megismétlődésének elkerüléséhez szükséges intézkedések megtételét, a megtett intézkedésekről való beszámolást, valamint a jogsértéssel elért bevétel befizetését az állam részére. Indítványozhatja továbbá a Departement felé a koncesszió kiegészítését megfelelő meghagyásokkal, a koncesszió korlátozását, felfüggesztését vagy visszavonását. A panaszbizottság is kezdeményezheti a műsor megtiltását vagy a műsorszolgáltatás feltételhez kötését. (Art. 89.) A törvényben meghatározott esetekben a törvényben meghatározott összeghatárig – egyes esetekben az utolsó három üzleti évben Svájcban elért forgalom 10%-áig, más esetekben 10 000 Frank összegig terjedően –, a jogsértés súlyosságának és szolgáltató anyagi helyzetének figyelembe vételével bírság is kiszabható (Art. 90.).

A panaszbizottság működésével kapcsolatban a törvény előírja, hogy a panaszbizottság a három nyelvi régióban egy-egy független ombudsmant (*Ombudsstelle*) jelöl ki (Art. 91).¹² A közszolgálati műsorszolgáltató saját ombudsmanokat jelöl ki. Az ombudsmanok a törvény szerinti alapvető tartalmi követelményekkel (alapjogok tiszteletben tartása, szakszerű/tárgyilagos tájékoztatás, közrend, közbiztonság védelme, sokszínűség, Art. 4.) és a gyermekek védelmével (Art. 5.) kapcsolatos panaszok, továbbá a svájci szolgáltató műsorához való hozzáférés megtagadása esetén jár el. Eljárást bárki kezdeményezhet, a műsor bemutatását követő 20 napon belül (Art. 92.). Az ombudsman hatásköre arra terjed ki, hogy a felek között közvetítsen – pl. az ügyet a szolgáltatóval megbeszélje, az érintettek között személyes találkozót hozzon létre, ajánlást adjon ki, tájékoztasson az egyéb jogi lehetőségekről –, döntési és utasítási jogköre nincs (Art. 93.).

¹² Korábban minden egyes műsorszolgáltatónál működnie kellett egy-egy ombudsmannak.

Az ombudsmani egyeztető eljárás egyúttal a panaszbizottsági eljárás előfeltételét is jelenti. A panaszbizottsági eljárás megindításának feltétele továbbá a személyes érintettség [Art. 94 (1)]. Személyes érintettség hiányában is lehetőség van eljárást kezdeményezni, amennyiben a panasz előterjesztője 20 aláírást összegyűjt. Panaszt terjeszt elő továbbá a Departement is. [Art. 94 (2), (4)] A panaszbizottság kötelező döntést hoz, jogsértés esetén a felügyeleti hatóság által alkalmazható intézkedéseket alkalmazhatja vagy kezdeményezheti (ld. fent, Art. 97.)

A panaszbizottság a korábbiaktól eltérően reklámügyekben már nem járhat el.